

UZASADNIENIE

J. T. wystąpiła przeciwko A. T. z powództwem o zapłatę kwoty 105.200 zł z odsetkami ustawowymi „od dnia wezwania”, przy czym w dalszym piśmie procesowym powódka sprecyzowała, że domaga się zapłaty odsetek za okres od dnia 27 września 2018 roku (data wymagalności roszczenia).

W uzasadnieniu pozwu powódka twierdziła, że zawarła z pozwanym (w niewskazanej w pozwie dacie) ustną umowę pożyczki na kwotę 105.200 zł stanowiącą równowartość udziału nabytego przez pozwanego we współwłasności lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w Ł. ora udziału we współwłasności położonego w tym samym budynku garażu. Powódka oświadczyła, że do zawarcia umowy pożyczki doszło w trakcie nabywania przez strony prawa własności wyżej wskazanego lokalu, jednakże już po zawarciu umowy o rozdzielności majątkowej stron – wedle twierdzeń powódki zapłata całej ceny sprzedaży nieruchomości nastąpiła ze środków pieniężnych stanowiących jej majątek osobisty, tj. ze środków z rachunku bankowego powódki i z zaciągniętego wyłącznie przez nią kredytu bankowego. Strony miały uzgodnić, że pozwany zwróci powódce wyżej wskazanej kwotę pożyczki po sprzedaży należącego do niego innego lokalu mieszkalnego, do czego jednak nie doszło.

(pozew k. 3-5, pismo procesowe powódki k. 13)

W odpowiedzi na pozew pozwany wystąpił o odrzucenie pozwu, a w razie braku podstaw do odrzucenia pozwu – o oddalenie powództwa. Zaprzeczył twierdzeniom powódki o zawarciu przez strony umowy pożyczki.

(odpowiedź na pozew k. 66-69)

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 20 września 2019 roku Sąd Okręgowy w Łodzi odmówił odrzucenia pozwu.

(postanowienie k. 153)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Powódka i pozwany zawarli związek małżeński w dniu 27 października 2007 roku.

W dniu 27 stycznia 2014 roku J. T. wystąpiła z powództwem rozwodowym (w uzasadnieniu pozwu podała, że w dniu 5 stycznia 2013 roku pozwany wyprowadził się ze wspólnego mieszkania).

Wyrokiem z dnia 12 maja 2015 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt XII C 152/14, Sąd Okręgowy w Łodzi rozwiązał przez rozwód związek małżeński stron – z winy obojga małżonków. Wyrokiem z dnia 11 lutego 2016 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację powódki od wyżej opisanego wyroku sądu I instancji.

(kopia odpisu wyroku rozwodowego k. 74, załączone akta sprawy XII C 152/14 Sądu Okręgowego w Łodzi: pozew k. 2-4, odpis aktu małżeństwa k. 6, wyrok sądu I instancji k. 191, wyroku sądu II instancji k. 242)

W dniu 7 kwietnia 2009 roku powódka i pozwany (tj. pozostając jeszcze w związku małżeńskim) zawarli w formie aktu notarialnego umowę o ustanowieniu między nimi rozdzielności majątkowej.

Z kolei w dniu 10 lipca 2009 roku powódka i pozwany zawarli z (...)S.A. umowę w formie aktu notarialnego, na podstawie której nabyli udziały we współwłasności lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ul. (...) oraz we współwłasności garażu nr (...) w tym samym budynku, tj. udziały wynoszące: 4/5 powódka, 1/5 pozwany – za cenę łączną wynoszącą 526.000,02 zł.

(kopia umowy majątkowej małżeńskiej k. 95 załączonych akt I Ns 945/16, kopia aktu notarialnego umowy sprzedaży k. 65-77 załączonych akt I Ns 945/16)

W dniu 7 lipca 2009 roku powódka zawarła z (...) Bank (...) S.A. umowę kredytu na kwotę 109.210 euro.

(kopia umowy kredytu k. 107-112)

W dniu 9 czerwca 2016 roku J. T. wystąpiła do Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z wnioskiem o zniesienie współwłasności lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w Ł. oraz garażu w tym samym budynku. W uzasadnieniu wniosku wnioskodawczyni podała, że całą cenę nabycia prawa własności wyżej opisanego lokalu wynoszącą 526000 zł pokryła ze swoich własnych środków finansowych:

- kwotę 460.283,98 zł z kredytu zaciągniętego w (...) Bank S.A. w dniu 7 lipca 2009 roku,
- kwotę 16.610,12 zł z kredytu „kontraktowego” udzielonego w ramach tzw. (...) przez Bank (...) w dniu 22 grudnia 2000 roku (wyżej wskazana kwota została zgromadzona na rachunku kredytowo-oszczędnościowym w latach 2000 – 2009),
- kwotę 24.943,85 zł z kredytu na cele mieszkaniowe zaciągniętego w dniu 3 czerwca 2009 roku w Banku (...) S.A.,
- z oszczędności własnych, na które złożyły się kwoty: 10.000 zł, 16.304,53 zł i 15.000 zł.

Na rozprawie w dniu 27 lipca 2017 roku J. T. zeznała, że gdyby jej mąż (A. T.) nie mógł lub nie chciał sprzedać należącego do niego lokalu mieszkalnego w S., to miał nieodpłatnie przenieść na wnioskodawczynię udział 1/5 we współwłasności wyżej opisanych lokali.

Postanowieniem z dnia 26 września 2017 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 945/16, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi zniósł współwłasność wyżej opisanego lokalu mieszkalnego oraz zniósł współwłasność wyżej opisanego garażu w ten sposób, że przyznał prawo własności każdego z tych lokali J. T. z obowiązkiem spłaty na rzecz A. T. kwoty 105.000 zł w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

Postanowieniem z dnia 21 marca 2018 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt III Ca 5/18, Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację wnioskodawczyni od wyżej opisanego postanowienia sądu I instancji.

(kopia odpisu postanowienia k. 75, załączone akta sprawy I Ns 945/16: wniosek k. 2-4, protokół skrócony rozprawy k. 143, postanowienie sądu I instancji k. 164, postanowienie sądu II instancji k. 222)

Zgłoszone w pozwie wnioski dowodowe powódki o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron oraz z zeznań świadka R. K. podlegały oddaleniu. Teza dowodowa tych wniosków nie odnosi się do okoliczności faktycznych, które miałyby znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż dotyczy pochodzenia środków pieniężnych na pokrycie ceny sprzedaży wyżej opisanych udziałów stron w prawie własności lokali, a okoliczność ta nie ma znaczenia dla ustalenia, czy strony zawarły umowę pożyczki o treści przywołanej w pozwie. Gdyby z kolei uznać, że za pomocą wyżej wskazanych środków dowodowych powódka zamierzała wykazać fakt zawarcia umowy pożyczki oraz jej treść, to dopuszczenie tych dowodów naruszałoby treść normy prawnej zawartej w art. 74 § 1 k.c. (co zostanie szerzej omówione poniżej).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że brak było podstaw do odrzucenia pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi o zniesieniu współwłasności dwóch wyżej opisanych lokali łączącej powódkę i pozwanego nie zawiera w swojej sentencji jakiegokolwiek rozstrzygnięcia dotyczącego istnienia lub nieistnienia po stronie A. T. zobowiązania z tytułu zwrotu pożyczki pieniężnej w stosunku do J. T.. Do kwestii tej sąd orzekający w sprawie o zniesienie współwłasności odniósł się wyłącznie w uzasadnieniu wydanego przez siebie orzeczenia, co nie stanowi wiążącego dla przyszłych sporów rozstrzygnięcia

w przedmiocie istnienia wyżej wskazanego zobowiązania. Dodać należy, że w wyżej wskazanej sprawie sąd nie orzekał w przedmiocie roszczenia o zwrot nakładów lub wydatków na rzecz wspólną, gdyż takiego roszczenia J. T. w postępowaniu o zniesienie współwłasności nie zgłosiła – dodać zresztą należy, że sumy przekazane na pokrycie ceny nabycia udziału współwłaściciela w rzeczy wspólnej nie stanowią nakładu na tę rzecz w rozumieniu art. 207 k.c. Tym samym nie zachodzi stan powagi rzeczy osądzonej w stosunku do zgłoszonego w niniejszej sprawie roszczenia pieniężnego powódki o zwrot sumy pożyczki.

Zgodnie z treścią art. 720 § 2 k.c. (w brzmieniu obowiązującym w dacie nabycia przez strony udziałów we współwłasności wyżej opisanych lokali mieszkalnych) umowa pożyczki, której wartość przenosi 500 zł, powinna być stwierdzona pismem – co oznacza obowiązek zachowania formy pisemnej umowy dla celów dowodowych. Dyspozycję art. 720 § 2 k.c. należy stosować do wszelkich umów kreujących zobowiązanie dłużnika do zwrotu wierzycielowi określonej kwotowo sumy pieniężnej, której równowartość uprzednio wierzyciel przekazał bezpośrednio dłużnikowi lub wydał na spłatę długu dłużnika (poza umową kredytu bankowego, do której stosuje się przepisy odrębne).

Stosownie do treści art. 74 § 1 k.c. (w brzmieniu obowiązującym w dacie jak wyżej) zastrzeżenie formy pisemnej bez ryguru nieważności ma ten skutek, że w razie niezachowania formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód ze świadków ani dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności.

W niniejszej sprawie niesporne było to, że strony nie zawarły umowy pożyczki w formie pisemnej. Nie zachodzi także żaden z przypadków określonych w art. 74 § 2 k.c., gdyż pozwany nie wyraził zgody na przeprowadzenie wyżej wskazanych dowodów, sprawa nie dotyczy sporu między konsumentem a przedsiębiorcą, a twierdzenia powódki co do dokonania czynności prawnej nie zostały uprawdopodobnione za pomocą pisma. Tzw. „początek dowodu na piśmie” odnosi się do każdego dokumentu, z którego treści wynika fakt zawarcia umowy o określonej treści. Tego rodzaju dokumentu powódka w sprawie niniejszej nie przedstawiła. Wskazać należy, że w samym pozwie, jak również w swoim dalszym piśmie procesowym (k. 95-97) powódka nie powołała się na żaden dokument tego rodzaju. Dopiero w kolejnym piśmie procesowym złożonym w dniu 29 sierpnia 2018 roku (k. 105-106) powódka powołała się na polecenia przelewu załączone do tego pisma (k. 127-134). Wydruki i kopie dokumentów złożone przez powódkę potwierdzają jedynie to, że w zakresie kwot 10.000 zł, 15.000 zł, 16.304,53 zł, 34.695,49 zł (k. 127-130) oraz pochodzącej z kredytu udzielonego przez (...) Bank (...) S.A. kwoty 450.000,04 zł (k. 132-133) cena nabycia udziałów powódki i pozwanego we współwłasności dwóch wyżej opisanych lokali została zapłacona poprzez przelewy z rachunków bankowych prowadzonych dla powódki. To jednak w żaden sposób nie potwierdza faktu zawarcia umowy pożyczki między stronami, daty zawarcia tej umowy ani jej treści. Z żadnego z wyżej przywołanych dokumentów nie wynika, aby pozwany zobowiązał się wobec powódki do zwrotu na jej rzecz jakiegokolwiek określonej kwotowo sumy pieniężnej. W szczególności potwierdzenie przelewu sumy 450.000,04 zł w tytule zapłaty zawiera jedynie określenie „zapłata za mieszkanie”.

Dodatkowo, nie zachodzi okoliczność z art. 246 k.p.c., tj. nie doszło do zagubienia ani zniszczenia dokumentu mającego stwierdzać treść umowy (dokument taki nigdy nie powstał).

Wobec powyższego, powództwo podlegało oddaleniu jako bezzasadne, skoro powódka nie wykazała prawdziwości swoich twierdzeń o zawarciu z pozwanym umowy pożyczki o treści określonej w pozwie. Na marginesie rozważań wskazać należy, że na rozprawie powódka przyznała, że nie było żadnych świadków zawarcia rzekomej umowy pożyczki oraz że umowa pożyczki nie została zarejestrowana w urzędzie skarbowym.

Wskazać ponadto należy, że – stosownie do treści art. 321 k.p.c. – sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem powoda. W przypadku, gdy powód żąda zaspokojenia roszczenia pieniężnego (tj. gdy przedmiotem roszczenia jest zapłata określonej sumy pieniężnej) o przedmiocie postępowania decydują twierdzenia powoda nie tylko co do wysokości świadczenia pieniężnego ale także co do tego, z jakich faktów wywodzi swoje twierdzenia co do istnienia zobowiązania pieniężnego pozwanego. Pozwany odnosić się może wyłącznie do wprost sformułowanych twierdzeń faktycznych powoda i nie ma możliwości ani tym bardziej obowiązku domyślania się, jakie

inne (alternatywne wobec wprost wyrażonych) podstawy faktyczne swojego roszczenia mógłby (teoretycznie) zgłosić powód.

Powódka w niniejszej sprawie powołała się wyłącznie na fakt zawarcia umowy pożyczki z pozwanym i tylko oparte na tym twierdzeniu roszczenia pieniężne powódki podlegało ocenie Sądu w sprawie niniejszej. Powódka nie wskazała żadnej alternatywnej podstawy faktycznej swojego roszczenia (tj. w szczególności opartej na twierdzeniu o istnieniu bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego jej kosztem ani na twierdzeniach o istnieniu i treści stosunku prawnego łączącego powoda i pozwaną z osobą trzecią), dlatego nie mogły podlegać ocenie w niniejszej sprawie takie (niezgłoszone przez powódkę) roszczenia pieniężne. Na marginesie rozważań wskazać należy, że powódka nie przywołała w żadnym ze swoich pism procesowych twierdzenia o tym, że pozwany wzbogacił się bezpodstawnie jej kosztem. Powódka musiałaby w szczególności wskazać, na czym to wzbogacenie polegało i jaka była jego kwota. Musiałaby także wskazać, z uwagi na jakie okoliczności faktyczne twierdzi, że zapłata ceny nabycia udziału we współwłasności lokalu przez jej męża – w sytuacji, gdy był to lokal, w którym strony będące wówczas małżeństwem następnie wspólnie zamieszkały – wykraczała poza wynikający z art. 23 i 27 k.r.o. obowiązek wzajemnego wspierania się małżonków i przyczyniania do zaspokojenia potrzeb rodziny. Co więcej, powódka wprawdzie twierdziła, że także pochodząca z oszczędności pieniężnych część sumy, z której zapłaciła cenę nabycia prawa własności lokalu (tj. łącznie ponad 31.000 zł), stanowiła jej majątek osobisty, jednakże nie wskazała, czy sumę tę zgromadziła w trakcie trwania wspólności małżeńskiej między stronami oraz z jakich źródeł, co uniemożliwia ocenę, czy środki te stanowiły składnik wspólnego majątku stron czy majątku osobistego powódki. Powódka przyznała ponadto, że po nabyciu prawa własności lokali pozwany przekazywał jej ze swoich dochodów sumy po 1700 zł miesięcznie przez okres do stycznia 2013 roku (k. 150), tj. przez ok. 3,5 roku – a zatem sumę, którą powódka mogła spożytkować na spłatę kredytu mieszkaniowego. Ponownie podkreślić jednak należy, że powódka w niniejszej sprawie nie zgłosiła roszczenia opartego na twierdzeniu o bezpodstawnym wzbogaceniu pozwanego jej kosztem, wobec czego pozwany nie miał obowiązku ani nawet możliwości odnoszenia się do tego rodzaju (niezgłoszonego przez powódkę) roszczenia.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. – z uwagi na ustalenia co do sytuacji majątkowej powódki sąd uznał, że zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności przemawiające przeciwko obciążeniu jej kosztami procesu w stosunku do pozwanego. Po pierwsze, od stycznia 2013 roku powódka samodzielnie spłacała kredyt mieszkaniowy w znacznej wysokości a dodatkowo w 2018 roku musiała w terminie 3 miesięcy spłacić pozwanego kwotą 105.000 zł. Brak jest podstaw do kwestionowania twierdzeń powódki, który legły u podstaw całkowitego zwolnienia jej od kosztów sądowych w sprawie niniejszej. W 2017 roku powódka osiągnęła dochód w kwocie nieco ponad 28.500 zł (k. 18 odwrot), co daje kwotę nieco ponad 2000 zł miesięcznie. Brak jest podstaw do przyjęcia, że w latach następnych jej dochody były istotnie wyższe. Istnienie wysokich kwotowo zobowiązań pieniężnych powódki wobec jej stosunkowo niskich dochodów uzasadnia nieobciążanie jej kosztami procesu.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.

Dnia 14 października 2019 roku